

*Новохатська Н. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова*

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ РОЗМОВНИХ КОНСТРУКЦІЙ З ПОВТОРАМИ ХІХ СТОЛІТТЯ

Для сучасного усно-розмовного синтаксису характерним є вивчення специфіки розмовного мовлення загалом та його синтаксичної структури [2], типів розмовних конструкцій [12] і конструкцій з повторами зокрема. У мовознавчій літературі з проблем граматики свого часу досить інтенсивно обговорювалися питання щодо структури повторів [15], позиції повторюваного елемента [14], вживання повторів як композиційного прийому у строфі чи цілому віршованому тексті [6; 10]. Проте з-поміж широкого розмаїття публікацій і до сьогодні остаточно не визначено лінгвістичну сутність повтору, а тому розробка найважливіших аспектів цього питання ще триває і потребує подальших досліджень.

Мета статті – зіставити структурно-функціональні особливості англійських та українських розмовних конструкцій з повторами у художніх текстах ХІХ ст.

Завдання статті:

– проаналізувати лексико-граматичну природу повторів в англійських та українських художніх текстах ХІХ ст.;

– визначити функції повторів в англійських та українських художніх текстах ХІХ ст.

Останнім часом увагу науковців, які досліджують конструкції з повторами, зосереджено переважно на аналізі повтору як засобу експресивного синтаксису поетичного мовлення [10, 6] та як способу зв'язності [7; 11, 18]. Окрім того, сучасні розвідки у цій сфері спрямовані на визначення його функцій у різних стилях мовлення, наприклад, в українській народній казці [4] або ж у текстах-анонсах [13].

Однією з характеристик усно-розмовного мовлення, якому властиве вживання готових формул, відтворення стабілізованих синтаксичних структур, є словесні повтори [16, 132].

Учені виділяють різні типи повторів залежно від:

– рівня мови (фонетичні, морфемні, лексичні і синтаксичні) [8];

– морфологічної будови (чисте дублювання, ускладнене дублювання, синонімічне дублювання) [15];

– дислокації повторюваного елемента (простий контактний повтор, поширений повтор, кільцевий повтор, ланцюговий повтор, повтор-підхоплення) [14];

– структури висловлення (дублювання в межах однієї репліки та взаємодії реплік) [3].

Водночас повтори розглядаються Г. М. Акімовою як сильні та слабкі елементи мовлення. До сильних у російській мові зараховують повторення прикметників в атрибутивному словосполученні та речення, побудовані за принципом повтору для вираження додаткових значень модального типу [1, 125–133]. До слабких елементів розмовного мовлення належать різні синтаксичні фігури художнього мовлення, передусім поетичного, з синтаксичним паралелізмом, що є художнім прийомом. В англійському розмовному мовленні, за спостереженнями Douglas Bitter, Stig Johansson,

Geoffrey Leech, сильну тенденцію демонструє повтор особових та присвійних займенників, артикль *the*, сполучники, дієслово *is*, тоді як слабку тенденцію – прийменники й дієслова [21, 1055–1062].

У результаті зіставлення розмовних конструкцій із повторами в англійських та українських художніх текстах XIX століття виділено 4 типи цих конструкцій у межах одного висловлення та 3 типи за комплексної інтеракції співрозмовників. Спільними для зіставлюваних мов є 5 типів розмовних конструкцій із повторами (дублювання дієслова, прикметника, іменника, службової частини мови, точне дублювання інтенціональної репліки в репліці-реакції), відмінними – 2 типи (побудовані за моделлю: повтор, ускладнений запитальним словом, та подвійний повтор елемента інтенціональної репліки).

За класифікацією повторів у рамках одного висловлення було зафіксовано, що для українського стилізованого розмовного мовлення типовим є повтор дієслова, на відміну від англійського, де його дублювання має спорадичний характер. Повтор дієслова, який на мовному рівні відносять [8, 10] до лексичного типу, належить до сильних елементів мовлення, оскільки переважно займає ініціальну позицію у висловленні.

В англійському художньому розмовному мовленні виявлено лише 2 типи дієслівного повтору: 1) простий контактний повтор з чистим дублюванням і 2) кільцевий повтор, порівняно з українським, в якому наявні, окрім цих, ще 2 типи: 3) поширений повтор та 4) синонімічне дублювання.

Простий контактний повтор з чистим дублюванням твориться за двома моделями відповідно до позиції повторюваного дієслова: ініціальної або фінальної. В англійських прикладах має місце повтор дієслова в ініціальній позиції у складі повного двоскладного пасивного речення, напр., англ. *I was I was run after* [Dickens, 22]. Тимчасом в українській мові ті речення, в ініціальній позиції яких дублюється дієслово, є односкладними як означено-особовими з головним членом-дієсловом у формі 1-ї особи однини, яка прямо вказує на агента дії, напр., укр. *Прийму... прийму!* – сказала сміливо Олеся, ані запиткувшись [Нечуй-Левицький, 274], так і двоскладні, але неповні контекстуальні речення на зразок укр. *Умер, умер* [Мирний, 10]. Тут слід згадати про те, що в мовознавстві тривалий час науковці [9] класифікували односкладні речення як неповні, проте сучасні праці з синтаксису [17, 114] демонструють інший погляд, згідно з яким цей тип речень розглядається у складі повних.

Ускладнене дублювання в українських розмовних конструкціях XIX ст. виражалось дієсловом у наказовому способі в ініціальній (сильній) позиції напр., укр. *Смійся, смійся собі на здоров'я! аби не плакати!* – обізвалась стара [Нечуй-Левицький, 379].

Англійські розмовні конструкції з простим контактним повтором дієслова з чистим дублюванням у фінальній позиції не характерні для художнього мовлення XIX ст. (принаймні, у досліджуваному матеріалі таких не виявлено). Натомість нечисленні приклади розмовних конструкцій із таким повтором дієслова наприкінці висловлення зустрічаються в українських неозначено-особових реченнях, як-от: укр. *А хіба там забули, який уговор мали? га?.. забули??* [Мирний, 76].

Кільцевий повтор з фінальною позицією повторюваного дієслова однаково притаманний як англійському, так і українському розмовному мовленню. Водночас в англійських прикладах порядок слів є прямим, напр., англ. *I cannot agree with you, papa; you know I cannot* [Austen, 5], в українських – інвертованим, напр., укр. *Не одбере він... ні! Хай тільки одбере...* [Мирний 42], *Знала я того Окуня, знала...* [Мирний 10].

Синонімічне дублювання дієслова зареєстровано в українських розмовних конструкціях, оформлених розповідними, повними, неозначено-особовими, напр., укр. *Чепурить її, прибира* [Мирний 12], запитальними, двоскладними, повними, інвертованими, напр., укр. *Чи не здурів, бува, я, чи не збожеволів?..* [Мирний 7], а також розповідними, окличними, двоскладними, неповними ситуативними реченнями, напр., укр. *Ой, буде вже, буде, моє серденько! Ой, годі вже, годі!* [Нечуй-Левицький, 263].

У XIX ст. в українських розмовних конструкціях наявний повтор дієслова як недоконаного, так і доконаного виду, напр., укр. *Смійся, смійся! Засмієшся ти в мене на кутні!..* [Куліш, 78], *Моргай, моргай! Ось як моргну тебе, то й ногами вкриєшся!* [Куліш, 78] з переключенням часового плану та наказового способу – в дійсний.

Окрім розмовних конструкцій з повтором дієслова, для англійських та українських розмовних конструкцій XIX ст. є характерним повтор прикметників.

В англійському розмовному мовленні виявлено 3 типи ад'єктивного повтору: 1) простий контактний повтор з чистим дублюванням, 2) ускладнене дублювання і 3) кільцевий повтор. Українському ж мовленню XIX ст. був властивим ще один тип: 4) синонімічне дублювання.

Відповідно до дислокації повторюваного ад'єктиву, простий контактний повтор з чистим дублюванням реалізується в ініціалній та у фінальній позиціях.

Ініціална позиція зареєстрована в англійських та українських неповних, ситуативних, окличних реченнях, наприклад, англ. *Unjust! – unjust!* [Bronte, 20], укр. *Невелика, невелика!* [Нечуй-Левицький, 357]. У фінальній позиції повтор функціонує в українському повному, двоскладному, розповідному реченні, напр., укр. *Леся моя родилась у чудну планету; ще як я нею ходила, приснився раз мені сон дивен-дивен на прочудо* [Куліш, 25]. У даному випадку вжито прикметник *дивен*, який походить від стсл. *диво*, *дивъ*, псл. **divo*, спорідненого з дінд. *dhí* (споглядати, спостерігати) [20, 67].

У художньому розмовному мовленні ускладнене дублювання ад'єктиву твориться 1) за допомогою прислівників англ. *very* та укр. *дуже* і 2) префіксальним способом шляхом префікса *pre-* (лише в українському художньому розмовному мовленні).

Повтор прикметника, ускладненого прислівником *very*, вживається в англійському мовленні для інтенсифікації висловлення, який походить від сангл. – *verray*, *verry*, англ.-фр. *verai*, нар. лат. *veracus*, варіанта лат. *verac-*, *verax* (правдивий), від *verus* вірний; споріднений зі стангл. формою *wær* вірний, двн. *wāra* віра, забота, гр. *ēra* (орудний відмінок) схвалення [22]. Вживання його зі значенням "надзвичайно" було зафіксовано в період середньоанглійської мови (1100-1500) [23].

В українській мові також можливим є використання інтенсифікатора *дуже*, який сягає псл. **dugiъ* (дужий, сильний, міцний), іє. **dneugh*, **dthough* дотикатися, тиснути і **dhengh* **dhong* досягати, сильно схопити, сильний, спорідненого з лит. *daùgh* багато, *dauginti* множити, лат. *daùdz*, *daudzi* багато, гот. *daug* придатися, двн. форми *touk* здатний, придатний, нвн. *taugen* годитися, гр. *τεύχω* готую, справляю [20, 142].

Отож, контактне дублювання, ускладнене прислівниками англ. *very* та укр. *дуже* відбувається в ініціалній та у фінальній позиції висловлення. В англійських прикладах в ініціалній позиції має місце повтор прикметника, ускладненого інтенсифікатором *very* в неповному ситуаційному реченні, наприклад, англ. *Cautious, very cautious* [Austen, 119], проте у фінальній позиції – у повному, двоскладному, розповідному реченні, напр., англ. *I am unhappy, – very unhappy* [Bronte, 33]. Поширення контактного повтору українським прислівником *дуже* було можливим лише у фінальній позиції у повному двоскладному реченні, наприклад, укр. *Та вона гарна, ще й дуже гарна* [Нечуй-

Левицький, 393]. Ускладнений контактний повтор також виражався в українській мові дублюванням однокореневого прикметника, утвореного за допомогою префікса *pre-*, що походить від старослов'янського *prъ* [19, 558] та є спорідненим із префіксами і прийменниками лит. *peĩ, pėr*, лат. *pār*, прус. *per*, дінд. *pāri*, ав. *pairi*, гот. *fair*, нвн. *ver*, гр. *περί*, іє. **per* (через, крізь, навколо). Цей префікс також мав підсилювальне значення [19, 338] у повному двоскладному реченні, напр., укр. *А вона ж то стояла, підійшовши під благословеніє, хороша да прехороша!* [Куліш, 22].

Кільцевий повтор властивий як англійському, так і українському розмовному мовленню. Англійські прикметники при кільцевому повторі мали, окрім нейтрального значення, найвищий ступінь порівняння, наприклад, англ. *This is most strange! – After I had got him off so well, to chuse to go into company, and leave Harriet ill behind! – Most strange indeed!* [Austen, 147]. Натомість українські прикметники при кільцевому повторі такого ступеня порівняння не мали, напр., укр. *Погане діло вчинив Богдан, погане* [Нечуй-Левицький, 278].

Синонімічне дублювання в українських розмовних конструкціях оформлювалося двоскладними, повними, розповідними реченнями, наприклад, укр. *Але козаки вчинили негарне діло, недобре* [Нечуй-Левицький, 300].

Аналізований матеріал XIX ст. свідчить про дублювання не лише дієслів та прикметників, а й іменників в англійському та українському художньому розмовному мовленні.

В англійському розмовному мовленні виявлено 3 типи повтору іменників: 1) простий контактний повтор з чистим дублюванням, 2) ускладнене дублювання і 3) кільцевий повтор. Українське мовлення XIX ст. характеризується лише одним типом іменного повтору – ускладненим дублюванням.

Простий контактний повтор з чистим дублюванням в англійському розмовному мовленні мав місце в ініціальной позиції окличних, однокладних, номінативних речень, напр., англ. *Fact, fact, fact!* [Dickens, 6]. Ускладнене дублювання в англійському мовленні реалізується також у фінальній позиції у повному, двоскладному, розповідному реченні, напр., англ. *This is a new principle, a discovery, a great discovery* [Dickens, 5].

В українському мовленні ускладнений повтор зафіксовано у неповному окличному реченні з еліпсом дієслова, напр., укр. *От і наша слаба! Гарна слаба!* [Нечуй-Левицький, 273] та у повному, двоскладному реченні, в якому дубльовані іменники вживалися з префіксом *пере-*, напр., укр. *Натерпілася страху Мотря од тих хитрих спросів та переспросів; набралася горя Оришка, глядя на свою дитину* [Мирний, 17]. Тут префікс *пере-* походить від лат. *pār*, стел. *prъ* та має значення надмірності [19, 338]. Спрос (питання) сягає стел. *просити*, псл. **prositi*, дінд. *praśnāh* 'питання', ав. *frasa* 'питання', лат. *precor* 'прошу', гот. *fraihnan* 'питати', двн. *fragen* 'питати', *frāga* 'питання', нвн. *frāgēn* 'питати' [19, 601-602].

Кільцевий іменниковий повтор притаманний англійському розмовному мовленню XIX ст., наприклад, англ. *Benefactress! benefactress! they all call Mrs. Reed my benefactress* [Austen, 49]. Він є одним із показників тематичного розгортання тексту, адже, як зазначає Л. Б. Пришляк, кількаразове повторюване ім'я є репрезентантом теми [10, 50].

Повтор службових частин мови твориться за двома моделями: 1) повтор сполучника та 2) повтор прийменника.

Дублювання єднального сполучника було властиве зіставлюваним мовам та виконувало функцію анафоричного повтору, напр., англ. *It is partly a charity-school: you*

and I, and all the rest of us, are charity-children [Bronte, 79], укр. *І моя там, бабусю, є зірочка? й ваша? й мамина? – І твоя є, й моя, й мамина* [Мирний, 25].

Повтор прийменника зафіксовано лише в українському розмовному мовленні. Автор вдається до повтору прийменника з метою стилізації розмовного мовлення на письмі, напр., укр. *Та це я, брате, за роботою оповідаю Олесі про... про Олексія, чоловіка Божого, – обізвалась тихо тітка Павлина і запикнулася* [Нечуй-Левицький, 288]. Властивими також лише українському розмовному мовленню у XIX ст. були тавтологічні пари займенників і прислівників на зразок *так і так, таке й таке, той, та не той*, напр., укр. *Гляне батько на дитину: той Івась, та не той! – не висипає окопів, не риє шанців, не бере їх боєм...* [Мирний, 69], *Так і так – кажуть; таке й таке диво...* [Мирний, 14] й однокореневі слова на зразок *писати і одписувати, питають-розпитують*, напр., укр. *Питають – розпитують, пишуть – записують* [Мирний, 17].

Розмовні конструкції з повторами в межах катехізічної єдності має дві моделі: 1) точний повтор інтенціональної репліки в репліці-реакції та 2) частковий повтор інтенціональної репліки в репліці-реакції. Перша модель розмовної конструкції відображає повне дублювання структури інтенціональної репліки в репліці-реакції, напр., укр. – *Та хто ж після його зостався? – Та хто ж після його зостався?! – каже жінка, задумавшись...* [Мирний, 10], – *Одважив солі добре. – Одважив солі добре, – каже божий чоловік, да зробив негаразд* [Куліш, 15], англ. *I saw her answer!. You saw her answer!* [Austen, 77].

Друга модель розмовної конструкції має на меті дублювання окремого елемента інтенціональної репліки та має три різновиди: 1) повтор окремого елемента інтенціональної репліки в репліці-реакції, ускладнений запитальним словом, 2) повтор елемента інтенціональної репліки, що займає фінальну позицію, 3) подвійний повтор елемента інтенціональної репліки в репліці-реакції.

Для повтору окремого елемента інтенціональної репліки в репліці-реакції, ускладненого запитальним словом, характерні такі моделі:

а) А що ж + іменник, напр., укр. *Як нікого? А Сомко? – А що ж Сомко? Хоть він і розумом, і славою узяв над усіма, да й йому не дають гетьмановати* [Куліш, 14];

б) як, як то, як же, а як же + дієслово, напр., укр. *Пропала земля! – Як пропала? [Мирний, 140], – Та розкажи ж бо, Іване Остаповичу, як обідали посланці в митрополита? – питала в його Катерина. – А як же обідали?* [Нечуй-Левицький, 254];

в) чого ж, чому ж, де + прислівник, напр., укр. – *Погано, погано буде їй в вас. – Чого ж погано? Я чоловік з достатком* [Нечуй-Левицький, 254]; – *Ой довго тобі, панянку, прийдеться шукати паннів! – заговорив таки Зінько до Маринки. – Чому ж довго?* [Нечуй-Левицький, 387]; *Здається ж, тихо на Україні? – Де тобі тихо, пане полковнику чи панотче?.. Я вже не знаю, як тепер тебе й величати, – каже Тарас Сурмач. – Де тобі тихо?* [Куліш, 29].

Повтор елемента інтенціональної репліки, що займає фінальну позицію як стилізована розмовна конструкція був поширений як в англійському, так і в українському розмовному мовленні XIX ст. і відображав зазвичай здивування співрозмовників, як, напр., укр. – *Так-то оддячив ти пану гетьману за гостину! – За гостину? – каже. – От велике диво?* [Куліш, 63], англ. *Very well; I shall not attempt to deny Emma's being pretty. Pretty! say beautiful rather* [Austen, 47]. Таке оформлення прямої мови, як уважає В. І. Заїка, виконує іконічну функцію, оскільки реципієнт інформації дублює повідомлення мовця [5, 96].

Подвійний повтор елемента інтенціональної репліки в репліці-реакції

супроводжується емпатичним наголошенням, напр., укр. – *Яка весела ваша тітка Якилина! – промовив Іван Остапович до Олеси. – Що весела, то весела!* [Нечуй-Левицький, 267], – *Невелика біда, як твої коні постоять час в повітці. Невелика, невелика!* [Нечуй-Левицький, 357], – *Е, да се в вас і бандура! – І бандура, – каже Василь Невольник, – та ще чия бандура!* [Куліш, 11].

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що конструкції з повторами як один із типів розмовних конструкцій функціонують у художній прозі XIX ст. для імітації сильних і слабких елементів розмовного мовлення, виражаючи суб'єктивне ставлення мовця чи реакцію на висловлення. Виявлено конструкції з повторами двох типів у межах 1) одного висловлення та 2) катехізичної єдності. Спільними для зіставлених мов є 5 типів розмовних конструкцій із повторами (дублювання дієслова, прикметника, іменника, службової частини мови, точне дублювання інтенціональної репліки в репліці-реакції), відмінними – 2 типи (повтор, ускладнений запитальним словом та подвійний повтор елемента інтенціональної репліки). Для англійського розмовного мовлення властивим є 1) простий контактний повтор (дієслова, прикметника, іменника), 2) ускладнене дублювання (прикметника, іменника), 3) кільцевий повтор (дієслова, прикметника, іменника). Українські розмовні конструкції з повторами, окрім вказаних типів, характеризуються синонімічним дублюванням.

Перспективою подальших розвідок є зіставлення способів репрезентації повторів в англійській та українській художній прозі XX століття.

Л і т е р а т у р а :

1. Акимов Г. Н. Новое в синтаксисе современного русского языка : Учеб. пособ. / Галина Николаевна Акимов. – М. : Высш. школа, 1990. – 168 с.
2. Бузаров В. В. Основы синтаксиса английской разговорной речи : Учеб. пособ. для студентов педагог. ин-тов и ун-тов по специальности “иностранный язык” / Владимир Васильевич Бузаров. – М. : Крон-Пресс, 1998. – 366 с.
3. Девкин В. Д. Диалог. Немецкая разговорная речь в сопоставлении с русской : Учеб. пособ. (для ин-тов и фак-тов иностр. языков) / Валентин Дмитриевич Девкин. – М. : Высш. школа, 1981. – 160 с.
4. Жук Т. В. Лексичний та синтаксичний повтор в українській народній творчості (на матеріалі українських народних казок) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Тетяна Василівна Жук. – К., 2005. – 18 с.
5. Заика В. И. Поэтика рассказа : Языковые средства актуализации смысла / В. И. Заика. – Новгород : Изд-во НГПИ, 1993. – 131 с.
6. Крадожен Е. М. Повтор в структуре поэтического цикла : автореф. на получ. уч. степени канд. филол. наук : 10.02.01 “Русский язык” / Елена Михайловна Крадожен. – М., 1989. – 17 с.
7. Лазаренко С. Тавтологічний повтор як засіб вираження категорії зв'язності в художньому тексті / С. Лазаренко // Вісник Львів. ун-ту. Серія філол. – 2004. – Вип. 34. – Ч. II. – С. 277–283.
8. Москвин В. П. Стилистика русского языка. Теоретический курс / В. П. Москвин. – Изд. 4-е, перераб. и доп. – Ростов н/Д : Феникс, 2006. – 630 с.
9. Пешковский А. М. Русский синтаксис в научном освещении / Александр Матвеевич Пешковский. – М. : Государственное учебно-педагог. изд-во министерства просвещения РСФСР, 1956. – 515 с.
10. Пришляк Л. Б. Повтор як засіб експресивного синтаксису поетичного мовлення 60-х років XX століття : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Людмила Богданівна Пришляк. – Донецьк, 2002. – 212 с.
11. Савина И. В. Глаголы коммуникации как функциональные операторы смысловой синергичности английского дискурса / И. В. Савина // Вестник СамГУ. – 2006. – № 10/2 (50) – С. 237–242.
12. Скребнев Ю. М. Типичные конструкции синтаксиса английской разговорной речи : Пособ. для учителей / Юрий Максимович Скребнев. – Уфа : Башкирский гос. ун-т им. 40-летия Октября, 1962. – 37 с.
13. Соколова И. В. Прагматико-коммуникативні характеристики категорії повтору в текстах анонсах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Ірина Валентинівна Соколова. – Х., 2002. – 19 с.

14. Стилистика англійського язика : Учебник / А. Н. Мороховский, О. П. Воробьева, Н. И. Лихошерст, З. В. Тимошенко. – К. : Выща шк., 1991. – 272 с.
15. Трофимова Э. А. Синтаксические конструкции английской разговорной речи / Трофимова Э. А. – Ростов : Изд-во Ростовск. ун-та, 1981. – 160 с.
16. Усне побутове літературне мовлення / Ред. колегія : А. П. Грищенко, М. А. Жовтоброух, А. П. Медушевський, В. М. Русанівський, М. Д. Чебурко. – К. : “Наукова думка”, 1970. – 204 с.
17. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: Підручник / Шульжук Каленик Федорович. – К. : Видавничий центр "Академія", 2004. – 406 с.
18. Эфендиев А. Ш. Природа языковой редупликации / А. Ш. Эфендиев // Культура народов Причерноморья. – 2002. – № 43. – С. 245–249.
19. Етимологічний словник української мови: У 7 т. / Редкол. О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін. – К. : Наук. думка, 1983 – Т. 4 : Н – П / Уклад.: Р. В. Болдирев та ін.; Ред. тому: В. Т. Коломієць, В. Г. Скляренко. – 2003. – 656 с.
20. Етимологічний словник української мови: В 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К. : Наук. думка, 1985. – Т. 2 : Д – Кошці / Укл. : Н. С. Родзевич та ін. – 1985. – 572 с.
21. Longman Grammar of Spoken and Written English // Douglas Bitter, Stig Johansson, Geoffrey Leech, Susan Conrad, Edward Finegan. – Pearson Education Limited, 1999. – 1204 p.
22. Merriam-Webster online dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.merriam-webster.com>
23. Online etymology dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.etymonline.com>

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Austen. J. Emma / Jane Austen. – Girlebooks, 2000. – 656 p.
2. Bronte Ch. Jane Eyre / Charlotte Bronte. – Girlebooks, 2007. – 774 p.
3. Dickens Ch. Hard times / Charles Dickens. – Penguin Popular Classics, 1994. – 280 p.
4. Куліш П. О. Чорна рада : роман, оповідання, вірші / Куліш Пантелеймон Олександрович. – Х. : Фоліо, 2008. — 287 с.
5. Мирний П. Хіба ревуть воли, як ясла повні? : Роман з народного життя / Мирний Панас. – Х. : Фоліо, 2005. – 350 с.
6. Нечуй-Левицький І. С. Князь Єремія Вишневецький; Гетьман Іван Виговський : Іст. романи / Нечуй-Левицький Іван Семенович. – К. : Веселка, 1996. – 542 с.

Панаськов А. В.
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

КОНЦЕПТ TRIAL В ОНТОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ

Одна з актуальних проблем концептології – виявлення й опис парадигми концептів як структурних одиниць людської свідомості, що зберігають сукупність знань людини про ті або інші явища навколишнього світу і є частиною національної концептосфери [Арутюнова 1999, Болдирев 2004, Вежбицька 1997, Демьянков 2004, Кубрякова 2000, Степанов 2001, Стернін 2007 та ін.].

Актуальність проблеми та її зв'язок з науковими завданнями обумовлені дослідженням проблем концептуалізації світу та вивченням мови з позицій когнітивістики. Наше дослідження – це спроба категоризації концепту “TRIAL” та побудови моделі концептосфери судочинства, застосовуючи комплексний підхід, який включає сукупність методик концептуального аналізу.

Поняття “концепт” увійшло й закріпилося в лінгвістичній термінології в кінці ХХ ст. У лінгвістиці розроблена велика кількість трактувань поняття “концепт”, запропоновані різні оригінальні методики виявлення й опису концептів. Вчені